

OUTI HEISKANEN ATENEUMISSA 8.10.2021–9.1.2022

KOULUJEN AINEISTO

KOHDERYHMÄ: kaikille luokka-asteille

TOTEUTUS: koulussa ja / tai Ateneumin taidemuseossa

Outi Heiskanen lautalla, Syysjärvi 1988. Kuva: Sakari Viika.

OUTI HEISKANEN: Leski (Murhe ja eukko), 1981, akvatinta ja viivasyövytys, 24,5 x 30, Ateneumin taidemuseo.
Kuva: Jenni Nurminen

Tervetuloa Outi Heiskasen taiteen äärelle!

Ateneumin näyttely tuo esiin akateemikko Outi Heiskasen (s. 1937) taiteen koko kirjon. Monta kymmentä vuotta kestäneen uransa aikana Heiskanen on paitsi ollut taiturimainen taidegraafikko, myös performanssi-, maa- ja ympäristötaiteen edelläkävijä. Hän aloitti uransa kuvataideopettajana ja opetti myös Kuvataideakatemiassa usean vuoden ajan.

Outi Heiskasen teoksissa on ihanaa mielikuvituksen lentoa, mutta myös vakavampia sävyjä, suruakin - kaikkea, mitä elämään kuuluu. Näyttelyn on koonnut Heiskasen taiteen tuntija ja pitkäaikainen ystävä FT Tuula Karjalainen yhdessä Ateneumin intendentin Sointu Fritzen kanssa.

Tässä aineistossa on muutamia tehtäviä yhdistettäväksi museokäyntiin Ateneumissa tai verkon kautta pidettävään, erikseen tilattavaan etäopastukseen. Tehtävien tarkoitus on tukea löytämisen iloa ja ruok-

kia mielikuvitusta niin näyttelyn teoksiin tutustuttaessa kuin itse tehdessään. Lisätietoa näyttelystä ja kuvia teoksista:

<https://ateneum.fi/nayttelyt/outi-heiskanen/>

Kouluryhmät ovat tervetulleet museoon. Voitte tutustua näyttelyyn itsenäisesti opettajan johdolla, mutta suositlemme opastuksen tai Ateneum-salin näyttelyintron tai verkon kautta tapahtuvan etäopastuksen tilaamista. Kaikki nämä ovat asiantuntijaoppaidemme vetämiä live-tilanteita. Noudatamme koronasäännöksiä, joten seuraattehan vierailuja koskevaa ohjeistusta Ateneumin nettisivuilta.

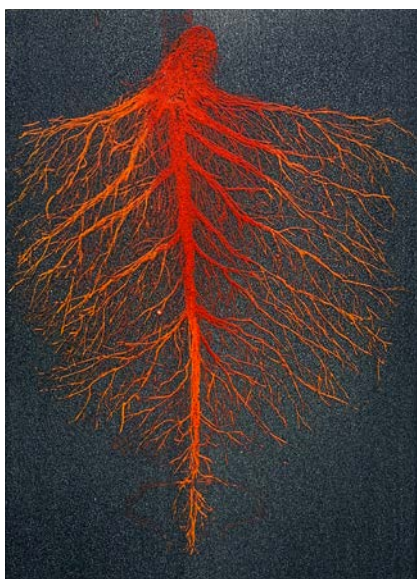
Lisätietoja: <https://ateneum.fi/kouluille/>

ATENEUM

ELÄVÄ VIIVA

OUTI HEISKANEN:
Kantavanhemmat, 1979, viivasyövytys, 10,5 x 7,5 cm, Sara Hildénin taidemuseo. Kuva: Janne Laine.

OUTI HEISKANEN: *Verijuuri, 1992, avosyövytys ja väritelaus, 32,5 x 23,5 cm, yksityiskokoelma. Kuva: Janne Laine.*

OUTI HEISKANEN: *Maija, 2003, kuivaneula ja viivasyövytys, 24 x 20 cm, Ateneumin taidemuseo, Tuomo Sepon kokoelma. Kuva: Jenni Nurminen.*

Kuvien synty on ollut Outi Heiskaselle hyvin henkilökohtainen kokemus, mystinen tapahtuma – jotain, mitä hän on usein ihmetellyt itsekkin. Jo nuorena aloittelevana taiteilijana Outi Heiskanen tajusi elävän viivan – risuviivan – kauneuden. Se on muuntuva, samanlainen kuin verisuonet, lehtiruoko ja tietenkin risu.

Koulussa: Piirrä omakuva

TARVIKKEET: PEILIT TAI KÄNNYKÄT, PAPERIA, LYIJYKYNÄT TAI MUUT PIIRTIMET

Ota esiin peili tai ota kuva kasvoistasi kännykällä. Pohdi, kuvaatko itsesi suoraan edestä vai enemmän toisen posken puolelta, sivuprofilista. Tutki kuvaa – minkä muotoiset kasvosi ovat, miltä hiuksesi näyttävät?

Ota lyijykynästä kiinni muutamalla sormella ihan sen yläpäästä ja ala piirtää omakuvaasi. Kynän terä hyppii ja pomppii ja viiva tahtoo karata omille teilleen, mutta se kuuluu asiaan. Kun kynän liikkeitä ei täysin voi hallita, syntyy elävää risuviivaa. Jatka piirtämistä ja lisää rinnakkaisia viivoja sinne, missä näet tummempia alueita. Näin syntyy varjostuksia, jotka antavat kasvoillesi muodon.

Vaihtoehtoisesti voit toteuttaa tehtävän parin kanssa piirtäen muotokuvaa, jolloin toinen on ensin malli, toinen piirtäjä. Kun ensimmäinen kuva on syntynyt, vuorot vaihtuvat.

Koulussa: Kädessäni kasvaa viivojen metsä

TARVIKKEET: PEHMEÄ LYIJYKYNÄ (ESIM. 6 B) JA PAPERI

Avaa kämmenesi ja katso hiljaa kätesi viivoja. Ota toiseen käteen pehmeä lyijykynä ja piirrä viivat yksi kerrallaan paperille paperia katsomatta. Aloita voimakkaimmasta uurteesta, katso tarkasti ja piirrä hitaasti. Jos uurre on selkeä ja paksu, piirrä painaen kynällä voimakkaammin. Syntyvä piirrosviiva elää, tummenee ja vaalenee.

Jatka piirtämistä noin kymmenen minuutin ajan tarkkaan tutkien. Tarkastele sen jälkeen tekemääsi kuvaa: Mitä se muistuttaa? Voit jatkaa lyijykynällä täyttäen ja värittäen viivojen välialueita, jolloin syntyy erilaisia sävyalueita. Anna lopuksi kuvallasi nimi.

HAHMOJEN MAAILMA

OUTI HEISKANEN: *Herkkäkuuloinen*, 2001, viivasyövytys ja kuivaneula, 10 x 7 cm, HAM Helsingin taidemuseo. Kuva: Kirsi Halkola.

Läpi tuotantonsa Outi Heiskanen on tutkinut ja piirtänyt eläimiä, ihmisiä sekä eläinten ja ihmisten sekamuotoja: rouva majavaa, aasi-naista, kissavauvaa ja monia muita. Hänellä on ollut lapsuudesta lähtien läheinen ja luonnollinen suhde eläimiin, joka on säilynyt ja saanut uusia muotoja.

OUTI HEISKANEN: *Kumarrus I*, 1984, viivasyövytys ja akvatinta, 20 x 23,5, Ateneumin taidemuseo. Kuva: Jenni Nurminen.

Koulussa: Taianomaisesta tahrasta uutta

TARVIKKEET: VESIVÄRI JA/TAI NESTEMÄINEN TUSSI, AKVARELLIPAPERI TAI MUU TUKEVA, IMEVÄ, HYVÄLAATUINEN PAPERI, ERILAISET PIIRTIMET

Ota esiin maalausvälineet ja kostuta paperi ensin ohuesti märällä siveltimellä. Maalaa märälle paperille värillä tai kahdella suurin, reippain vedoin. Kokeile myös miten voimakas väri leviää kostealla paperilla läikkinä, tiputtele väriä vähän sinne sun tänne siveltimen kärjellä.

Kun väri on hetken kuivahtanut ja pystyt kääntelemään paperia, tarkastele sitä uusista suunnista: käännä se ylösalaisin, katso oikealta ja vasemmalta. Löydätkö paperista viitteitä eläimestä, ihmisestä, olennosta, maisemasta, kartasta tai jostain muusta? Voit jatkaa joko maalaamalla tai piirtämällä. Lisää sivellinkärjellä tai piirtimellä viivoja ja erilaisia pintoja. Anna hahmon ja sen oman ympäristön nousta esille paperista, näin tahroista syntyy uusi kuva.

PERHE JA YSTÄVÄT

OUTI HEISKANEN: *Ihailtu kaunotar*, 1979, viivasyövytys ja akvatinta, 10,5 x 17 cm, Ateneumin taidemuseo. Kuva: Jenni Nurminen.

OUTI HEISKANEN: *Keinu*, 1980, viivasyövytys ja akvatinta, 16,5 x 23,5 cm, Ateneumin taidemuseo. Kuva: Jenni Nurminen.

OUTI HEISKANEN: *Punatukkainen tyttö*, 1974, viivasyövytys, akvatinta ja kuivaneula, 14 x 14 cm, Ateneumin taidemuseo. Kuva: Jenni Nurminen.

Outi Heiskasen teoksissa kohtaamme hänen perheensä ja laajan ystäväpiirinsä. Hän on löytänyt aiheensa mielensä kerrostumista ja arkipäivästä, kaikesta näkemästään.

Outi Heiskasen kuvat kiertävät elämän perusasioita: surua, rakkautta, iloa, kuolemaa ja pelkoa sekä kaipuuta, syntymää, raskautta. Ne ovat meille kaikille yhteisiä ja samalla jakamattoman yksityisiä.

Ateneumissa: Uusi ystävä

TARVIKKEET: PAPERI JA LYIJYKYNÄ (SAAT MUSEON INFOSTA LAINAAN KIRJOITUSALUSTAN, KOSKA SEINÄÄ VASTEN EI VOI KIRJOITAA)

Kierrä yhdessä ryhmänne valitsemassa salissa ja tutki teoksia. Valitse teosten hahmoista sellainen, joka kiinnostaa sinua eniten. Kiinnitä huomiota sen ilmeeseen ja kehon asentoon. Voit ottaa saman ilmeen ja asennon ja kokeilla, miltä se tuntuu.

Käytä mielikuvitustasi ja kekseliäisyyttäsi: Mikä hahmon nimi voisi olla? Mitä se tuntee ja ajattelee? Minkälaisessa ympäristössä se on? Esittele valitsemasi hahmo muille. Kerro, miksi haluaisit hahmon ystäväksesi. Voit kertoa tarinan vapaasti tai kirjoittaa sen ensin paperille.

Tehtävän voi tehdä vaihtoehtoisesti koulussa: kirjoita hahmosta pitkä tarina. Valmistaudu tehtävään Ateneumin vierailulla: ota kännykälläsi kuva valitsemastasi hahmosta. Muistathan, että museossa saa ottaa valokuvia, mutta ilman salamaa. Voit myös käyttää apunasi Ateneumin nettisivulta löytyviä teoskuvia.

MAJAT JA INSTALLAATIOIT

OUTI HEISKANEN: *Pikkujurttia*, 1977, kuivaneula ja viivasyövytys, 6 x 9 cm, Ateneumin taidemuseo. Kuva: Jenni Nurminen.

Outi Heiskanen, Siirrettävä Tuonela, 1983. Kuva: Sakari Viika.

Risut ovat olleet rakas materiaali Outi Heiskaselle. Vuosikymmenten ajan hän rakenteli niistä majoja paikoissa, joissa milloinkin eli. Näyttelyidensä yhteydessä hän innosti ihmisiä myös itse rakentamaan omia majojaan.

Ulkona: Minimaja

TARVIKKEET: ULKOA LÖYTYVIÄ RISUJA, KEPPEJÄ, PUUNLEHTIÄ, LUNTA

Rakenna ulkona koulupihasta tai lähipuistosta löytyvistä materiaaleista pieni asumus, minimaja (käytä vain maasta löytyviä materiaaleja, luontoa kunnioittaen). Voit tehdä majan yksin, parin kanssa tai pienessä ryhmässä. Jos lumi peittää maan, voit käyttää risujen ja kasvosien lisäksi lunta.

Pohdi, kuka majassa asustaa. Kuinka hän elää ja mitä hän tekee? Keksi asukkaalle nimi.

Kiertäkää katsomassa majat yhdessä. Voitte pohtia, muodostavatko majat kenties yhteisen alueen, jopa kylän. Ovatko majat samantyyppisiä vai eroavatko ne toisistaan? Miten majojen välillä voisi kulkea?

Lisätehtävä koulussa tai kotona: Ota kännykällä kuva minimajastasi. Tutki kuvaa myöhemmin. Kuinka oksat taipuvat, miltä risu tai kuivat lehdet näyttävät? Millaisia yksityiskohdat ovat tarkasti katsottuna? Piirrä tai maalaa majasi paperille. Lisää kuvaan myös keksimäsi majan asukas. Lopuksi kirjoita hänelle oma tarina aloittaen ”Olipa kerran...”.

Esimerkki minimajasta. Kuva: Erica Othman

TEKSTIT:

Satu Itkonen, Erica Othman ja Katariina Salmijärvi.
Osa esittelyteksteistä pohjautuu näyttelyn seinäteksteihin,
jotka on kirjoittanut FT Tuula Karjalainen.

GRAAFINEN SUUNNITTELU:

Rami Laine

Ateneumin taidemuseo / Kansallisgalleria 2021

Ateneumin taidemuseo / Kansallisgalleria
Kaivokatu 2, 00100 Helsinki
puhelin 0294 500 401
ainfo@ateneum.fi
www.ateneum.fi

ATENEUM